

प.पू. श्री लक्ष्मणबापु

संत परम छितकारी

चित्रकूट के घाट पर भई संतन की भीर
तुलसीदास यंदन घीसे तिलक करे रघुवीर

પાળિયાદનો સ્થાપક સૂરજ અસ્તાયળે જઈને વિરમ્યા પછી તેની ઈચ્છા મુજબ શ્રી લક્ષ્મણજી મહારાજે આ ગાદી શોભાવી પરંતુ સૂર્યાસ્ત થયા પછી પણ જેમ પ્રકાશ ચાલ્યો જતો નથી તેમ આપા વિસામણ સમાધિસ્થ થયા પછી પણ અનેક પરચાઓ શ્રદ્ધાળુઓને મળ્યા છે. અહીં આવા કેટલાક પ્રસંગોની નોંધ આવશ્યક લાગે છે. એથી આ પ્રસંગોમાંથી થોડા સંક્ષિપ્તમાં જાણીએ .

ડુધારીના પટેલ જીવાભાઈ ત્રિકમભાઈને દર વર્ષે અમુક રકમ પાળિયાદ જગ્યામાં ધરવાની માનતા હતી . આ ટેક પુરી કરવા જ્યારે આવ્યા ત્યારે તેમને આપા વિસામણે પ્રસાદીમાં સાકર આપી ત્યાર પછી તેમનાં કાકી દિવાળીબા ઉપર દીવો કરવા ગયા ત્યારે તેમને દેરીની અંદરથી સાકરના ગાંગડા મળ્યા . આ પાંચ ગાંગડા હતા અને આશરે સવા શેર વજન હતું

ચિતરવાડામાં ગામ ડુધારીના નાથીબા નાના દીકરી હતા જેને કોઈ બ્રાહ્મણે ઝેર આપ્યું હતું તેમણે આ સમયે આપા વિસામણની ટેક રાખી માનતા કરવાથી તેમને આરામ થયો એટલે જગ્યામાં રૂ.100/- એકસોની માનતા પુરી કરી પોતે જીવ્યા ત્યાં સુધી ધજા ચડાવી.

ગામ ડુધારીના પટેલ દાવજીભાઈ દેવજીભાઈએ ઘરમાં દાગીનાનો દાબડો દાટ્યો હતો, ખૂબ શોધવા છતાં આ દાબડો જ્યારે ન જડ્યો ત્યારે આપા વિસામણનું સ્મરણ કર્યું તેમને અવાજ સંભવાયો કે દરવાજાની જમણી સાખે દાટેલો છે ત્યાં કેમ જોતા નથી “ત્યાં તપાસ કરતા દાબડો જડી ગયો અને પાળિયાદ દર્શન કરી માનતા પુરી કરી.

ગામ અસ્માલીના પટેલ જીવાભાઈ અને શાંતિભાઈ અલીદરા ભણવા જતા હતા. બંને રસ્તામાં ભૂલા પડ્યા આમતેમ ફરવા છતાં જ્યારે સાચો રસ્તો ન જડ્યો ત્યારે પાળિયાદની માનતા કરી, આપા વિસામણનું સ્મરણ કરતા સાધુ વેશે આવી આ બંનેને ગામના ઝાંપા સુધી પહોંચાડી આવ્યા. બંનેએ જોયું તો ગામઝાંપે સાધુ દેખાતા નહોતા આમ - અદેશ્ય થઈ ગયા.

ડુધારીના પટેલ મોહનભાઈ કલ્યાણભાઈનો બળદ બિમાર થયો. આપા વિસામણની માનતા કરતાં બળદને આરામ થયો.

ગામ અસ્માલીમાં પટેલ લલ્લુભાઈ વિકૂલભાઈને ત્યાં બહારવટિયા આવેલા. પટેલને ગાંસડીમાં બાંધી કુવામાં નાખવા જતા હતા ત્યારે તેમણે બાપુનું સ્મરણ કરી આમાંથી બચવા માનતા કરીને બચી ગયા . રૂપિયા એકસો જગ્યામાં મૂકીને માનતા પુરી કરી.

જગ્યાની નોંધના આધારે ઉપર મુજબના થોડા દૃષ્ટાંત અહીં મૂક્યા છે, જે માત્ર બે ગામના જ છે આવા તો અસંખ્ય પરચાઓ ભક્તોએ અનુભવ્યા છે જે આ પુસ્તકમાં સમાવીએ તો પુસ્તકનું કદ વધી જાય આ ગ્રંથ બાપા વિસામણના જીવન વૃત્તાંત સાથે જોડાયેલ હોવાથી તેમના સંબંધિત આવશ્યક વિગતો સમાવી વાચનક્ષમ બનાવવા પ્રયાસ કર્યો છે.

પાળિયાદની ગાદી ઉપર આવા દૈવી પ્રભાવવાળા મહાપુરુષો આજ સુધી આવતા રહ્યા છે. પોતે પોતાનીપૂર્ણ ભક્તિ અને સમર્પણથીજ આવા દૈવી ગુણ પ્રાપ્ત કરી લે છે. આ પાત્રતાના કારણે પોતે જ ઠાકર સ્વરૂપ થઈ જાય છે. આથી જ્યાં પોતે બિરાજતા હોય અને જ્યાં વિચરણ કરતા હોય ત્યાં માનતા કરવાથી દેવળે દર્શન કર્યા બરાબર ગણાય છે. આ એક જગ્યાના પ્રભાવ અંગે વિશેષ વાત છે .

સવંત ૧૮૮૬ માં વિસામણબાપુની સમાધિ પછી તેમની ઈચ્છા અનુસાર સરવાના હાદા બોરીયાના દીકરા અને નાથીબાની કૂખે જન્મેલા પોતાના ભાણેજ શ્રી લક્ષ્મણજી મહારાજ ગાદીએ બિરાજ્યા . એમના ઉપર આપા વિસામણનો અખૂટ પ્રેમ હતો . આથી તેઓ પણ ઠાકર સ્વરૂપ જ હતા અને બાપુનો પડ્યો બોલ ઝીલીને ઘણાં સંસ્કાર મેળવ્યા હતા. જગ્યાના પૂજારી તરીકે ખાખી કેશવદાસજી હતા . સાધુ ત્રિકમદાસ જગ્યાના કોઠારી હતા કે જેમની ઉંમર લગભગ સો વર્ષ જેટલી હતી આ ઉપરાંત જગ્યામાં મલુગર ગોંસાઈ , કામદાર પરસોત્તમદાસ સાધુ અને મોદી તરીકે બેગો મેમણ હતા . કાઠી દરબારોમાં વિસામણ ખાયર , મોકા ભોજ , હાથીયા ઉનડ અને ઓઢા ઓઘડ વગેરે હતા .

જગ્યાની પ્રણાલિકા મુજબ ડાયરો થતો . સૌ સાથે મળી જ્ઞાન - ગમ્મત કરતા ક્યારેક રાસ - ગરબા તો ક્યારેક ભજનભાવ સાથે સાંજનો અને રાત્રિનો સમય ભક્તિભાવમાં પસાર થતો . આ સમયે પાળિયાદ વૈકુંઠ બની જતું .

દૂર દૂર પાંચ - દસ ગાઉથી માણસો આ લહાવો લેવા આવી પહોંચતા . લહાવો લૂંટી , આનંદ કરી પરોઢના સમયે પોતાને ગામ ચાલી નીકળતા . ગામે પહોંચીને રોજી - રોટીના કામે લાગી જતા.આમ સંસારમાં રહીને સંસાર સાગર તરવાનું બળ ભક્તિના માર્ગે ચાલી પ્રાપ્ત કરતા જેનું મન પાળિયાદમાં લાગી જતું એવા પરમ ભક્તો અહીં વધુને વધુ રહી લક્ષ્મણજી મહારાજ અને જગ્યાની સેવામાં પોતાના તન - મન લગાવી અખંડભક્તિના માર્ગે ચાલતા રહેતા .

સવંત ૧૮૮૭ નો અષાઢ માસ ચાલી રહ્યો છે . જગ્યાની બેઠક માણસોથી ચિક્કાર ભરાઈ ગઈ છે . લક્ષ્મણજી મહારાજ પાસે વયોવૃધ્ધ સાધુ અને કોઠારીપદ શોભાવતા ત્રિકમદાસ બેઠા છે . કસુંબા ઘૂંટાય છે અને અવનવી વાતો ચાલી રહી છે . કોઈ કાશી તો કોઈ કેદાર તો કોઈ વળી થાન - કંડોળાની વાતો કરીને આપા વિસામાણનું સ્મરણ કરી રહ્યા છે વચ્ચે કોઈ રમૂજ ફેલાવતી વાત કરી સૌને હસાવે છે . સહુની આ રંગત જોતાં એક બાજુ ખૂણામાં ભગવાવસ્ત્ર ધારી એક સાધુ બેઠા છે . સૌને આનંદ - કિલ્લોલ કરતા જોઈને આ સાધુ ધીમેથી ઉભા થયા અને લક્ષ્મણજી મહારાજ સામે આવીને ઉભા રહ્યા . મહારાજની દૃષ્ટિ પડતાં જ સ્વામીએ તેમને પ્રશ્ન કર્યો , પ્રશ્ન સાંભળીને મહારાજે ત્રિકમદાસજીને કહ્યું

“ત્રિકમદા, આસ્વામીશું કહે છે બાપ”

ત્રિકમદાસજી કંઈ કહે તે પહેલા જ ભગવાધારી સાધુ બોલ્યા:

“બાપુ, એમા ત્રિકમદાને શું પૂછો છો. આપે જ વિચાર કરોને આજે એક વર્ષનો સમય થઈ ગયો. ઠાકર વિહંગાનાથના પ્રસાદ માટે ભક્તો હવે અધીરા બન્યાં છે આ ડાયરાનો રંગ મને તો હવે ફિક્કો લાગે છે બહુ વખત જાય એમાં ડાયરાની શોભા નહીં.”

અહો, ભાઈ ભીમ સ્વામી તમારી એવી ઈચ્છા છે બાપ, જા બાપ, આજથી એક મહિને શ્રાવણ સુદ ૭ ના દિવસે ઠાકરનો પ્રસાદ સહુ ભક્તોને મળશે અને સાંભળો આ ત્રિકમદા વૃધ્ધ થઈ ગયા છે એટલે બધુ કામ તમારા ઉપર જ રહેશે. ત્રિકમદા તમને જે જોઈએ તે સગવડ કરી દેશે ખરુંને ત્રિકમદા!”

“હા, જેવી ઠાકરની ઈચ્છા. ટૂંકાગાળામાં થોડું વસમું તો પડશે.”

“ભાઈ, ઠાકરનું નામ લઈ લ્યો થોડા દિવસ કે વધારે દિવસ એમાં કંઈ ફેર પડતો નથી.

ઠાકર તો સમરથ છે તમારું તો હાથ – પગ હલાવવાનું કામ છે.
કર્તાહર્તાઠાકર બધું પૂરણ કરશે”

ડાયરો આ નિર્ણય સાંભળીને આશ્ચર્યમાં પડી ગયો . બધાના મનમાં થયું કે બાપુએ થોડી ઉતાવળ કરી નાખી. એક મહિનામાં આ કામ કરવું એ તો એક દિવસમાં હિમાલય ચડવા જેવું છે. હવે તો ઠાકર કરે એ ખરું સૌ મૌન રહ્યા અને પોતાના મનમાં આ ભગીરથ કાર્ય કેમ કરીને પુરું કરી શકાય એ બાબત વિચારી રહ્યા એટલામાં દમા ઢાઢીએ દુહાથી સૌની શંકા દૂર કરી.

**“મહેર કરે તેના દાળીદર મટે, ખેધુ ભાગે ખેર,
જાહેર રત્નાગર જતી લક્ષમણજી કી લહેર.**

“હા બાપ હા, ઢાઢીતો એમજ કહેને! એને થોડા કામ કરવા છે” ઓઢાબાપુ બોલ્યા :

“ઓઢાબાપુ, હું કંઈ ખોટું નથી કહેતો. આ આખોય ડાયરો બેઠો છે એની વચ્ચે હું જે કહુ છું. તે વાત સાવ સાચી છે, પણ તમે એ વાત ત્યારે જ માનશો કે જ્યારે મારો નાથ હજારો માણસો વચ્ચે રાસલીલા રમતો નજરે ભાળશો,”

“વાલીડાની રમત કેવી રે, કોડીલા કાનના જેવી રે.”

એટલે આ તો એજ પ્રભુ છે કે જેણે મથુરા, ગોકુળ અને વૃંદાવનમાં રાસલીલા રમીને અનેક ગોપ ગોપીઓને રાસમાં રસ તરબોળ કર્યા હતા. આ નાથનું તેજ જોવું હોય તો તમે શ્રદ્ધાથી હું જે કંઈ કહું છું તેમાં વિશ્વાસ રાખો અને દિવસ - રાત તેની ભક્તિમાં તલ્લીન રહો. જો આમ કરશો તો જ તેની કળાને કંઈક સમજી શકશો.”

“ભલે ભાઈ અમને સૌને તો ઠાકરનો શબ્દ સવાબીસ છે. એમાં કંઈ કહેવાપણું નથી પણ તું ય બાપ બાંયો ચડાવીને પ્રસાદ લેજે. હા બાપુ, પરંતુ હું તો જાણું છું કે,

ગઢ આબુથી ગેબી આયો, લક્ષ્મણ જતિ નામ ધરાયો,
 ટેક સદા સેવા કરી રાખી, કીર્તિ કળશ અધિક બઢાયો.
 સૂરજ રાખ સમરથસે લાયો, હેતે હનુમંત હાક બજાયો.
 સિધ્ધ ચોરાશી રંગ રચાયો, નવ નાથરો પ્રેમ જ પાયો.
 સાધુ - સંત - દીન દુઃખ હરાયો, પૃથ્વી પર સત ધરમ ચલાયો.
 જગત તણાં મન ભારે ભામો, ઢાઢી ધમારી લાજ બઢાયો.”

આખા ડાયરામાં આ કવિત સાંભળીને આનંદ - આનંદ થઈ રહ્યો.
 પૂ.લક્ષ્મણજી મહારાજ તથા સૌ સંતો જમવા પધાર્યા તે દિવસથી
 પૂ.વિસામણબાપુના મેળાની તૈયારીઓ શરૂ થઈ.

સમુદ્ર ઉછળી ઉછળીને પોતાનો હર્ષ વ્યક્ત કરે છે. તારલિયા
 બમણા તેજથી પ્રકાશે છે. ચંદ્રમાં પણ સહુનો પરિશ્રમ જોઈને ઘડીભર
 થંભી જાય છે. વર્ષાઋતુના કેન્દ્ર જેવા પવિત્ર શ્રાવણ માસના શુકલપક્ષ છે.
 પાળિયાદના પાદરમાં પગ મૂકવાની જગ્યા શોધવી પડે એવો વિરાટ માનવ
 સમુદાય ઉમટી પડ્યો છે. ગાડા, ઘોડા અને સાંઢણીઓ લઈને તેમજ
 પગપાળા માનવ કતારો આ ધર્મના ધામ પાળિયાદ તરફ નીકળી પડ્યા છે .
 બાપુનો મહામૂલો પ્રસાદ પ્રાપ્ત કરવા આવેલા સૌ વૃક્ષની ઘટાઓમાં
 વિશ્રામ કરીને પ્રવાસનો શ્રમ ઓગાળી રહ્યા છે. અંદાજે પચાસેક હજારની
 મેદની એકઠી થઈ જતાં જાણે માનવ મહેરામણ ઉછળી રહ્યો હોય એવું
 દ્રશ્ય જોવા મળી રહ્યું છે. રાત્રે ભજનભાવની રમઝટથી આખું ય
 વાતાવરણ ભક્તિમય બની ગયું છે. જ્યાં નજર નાખીએ ત્યાં
 ભજનમંડળીઓ અને રાસગરબાની રેલમછેલ નજરે ચડે છે, કોઈ વળી
 રામધૂનનો અખંડ આનંદ લૂંટી રહ્યા છે.

આ રીતે રાત્રિ પસાર થઈ શ્રાવણ સુદ - સાતમની પ્રભાતે
 સૂર્યદેવનો ઉદય થયો . પ્રકાશના કિરણો પૃથ્વી ઉપર પ્રસરે ન પ્રસરે તે
 પહેલાં જ સૂર્યદેવ વાદળાંથી ઢંકાઈ ગયા .

મેળાનો પ્રસાદ સૌને પહોંચાડવા માટેની તૈયારીઓ થઈ રહી હતી “ વિહળાનાથ ની જય ” ઠેર ઠેર લોકવૃંદમાંથી ગાજી રહી હતી . સ્નાન-ધ્યાનથી પરવારી સહુ પૂ.વિહળાનાથની સમાધિના દર્શન કરી આ મહામૂલા પ્રસાદને પ્રાપ્ત કરી ધન્ય બનવા નાના - નાના વર્તુળોમાં ગોઠવાઈને બેસી ગયા હતા . ગોમાના પટમાં જાણે અનેક કમળ ખીલી ઉઠ્યા હોય તેમ આદેશ્ય નયનરમ્ય લાગતું હતું . પોતાની પછેડીકે ચોફાળનું આસન કરી પ્રસાદરૂપી અમૃતની આશા કરીને વિહળાનાથનું સ્મરણ કરી રહ્યા છે .

પરંતુ આ રંગતનો લ્હાવો લેવા જાણે કે ઈન્દ્રરાજાને પણ ઈચ્છા થઈ ગઈ હોય તેમ ઘટાટોપ વાદળો ઘેરાઈ આવ્યા અને તેમાંથી ટપટપ કરતાં જલબિંદુ ઝરવા માંડ્યા જાણે કે ઝારીમાંથી ઈન્દ્રદેવ સૌના ઉપર જલાભિષેક કરી રહ્યા હોય . પ્રસાદ વહેંચવા તૈયાર થઈને ઉભેલા સ્વયંસેવકો આ અચાનક આવી પડેલ સ્થિતિમાં અહીં તહીં આશરો શોધતા ઉભા રહી ગયા . ઘડીભર માટે તો સમગ્ર વ્યવસ્થા જાણે કે તૂટી પડશે એવું વાતાવરણ રચાઈ ગયું .

બેઠકમાં પૂ.લક્ષ્મણજીબાપુ , ભીમસ્વામી , ધરમશીભગત અને ભીમડાદ દરબાર શ્રી નારૂભા સાહેબ કે જેમની આ મેળામાં ખૂબ જ સેવા હતી , ઉપરાંત ચલાળા દેવાબાપુ , સોનગઢ લાખાબાપુ તેમજ સંતો ભક્તો વગેરે બેઠા છે એવામાં વયોવૃદ્ધ મૂર્તિ ત્રિકમદા શ્વાસભેર આવ્યા અને વંદન કરીને કહેવા લાગ્યા કે ,

બાપુ , આ તો ભારે થઈ . હમણાં આજ સુધીનું કર્યું કારવ્યું હતું એ નહોતું થઈ જશે . આ વરસાદને પણ અત્યારે જ આવવાનું સૂઝ્યું . પ્રસાદ લીધા વિના જ હમણાં બધાને વિખેરી નાખશે . ”

ત્રિકમદાની વાત સાંભળી એકદમ સ્વસ્થતા સાથે શ્રી લક્ષ્મણજી બોલ્યા: “ ચિંતા ન કરો બાપ , આ માણસો તો જુઓ તેમને જોઈને ઈન્દ્ર મહારાજ બહુ પ્રસન્ન થઈ ગયા છે .

બેઘડી અમી છાંટણા નાખી ઠાકરનો પ્રસાદ લઈને હમણાં ચાલ્યા જશે માટે હવે પ્રસાદ લઈ લોકોને આપવા માંડો . માણસો પ્રસાદ માટે ઉતાવળા થાય છે હવે મોડું થશે તો તેમની ધીરજ નહીં રહે . ઈન્દ્ર મહારાજનો ભય ન હોય લ્યોએ આ વરસાદ બંધ " એમ કહેતા મહારાજે બે હાથ ઉંચા કરીને પછી ઈન્દ્ર મહારાજની સ્તુતિ કરતા હોય એમ બે મિનિટ ધ્યાન ધર્યું . આ સાથે ઘટાટોપ ચડેલ વાદળ વરસતું બંધ થઈને પલકવારમાં જ વિખરાવા લાગ્યું . સુખડીના સુંડલા ઉપરા ઉપરી પીરસાવા લાગ્યા . બંદૂકમાંથી ગોળી છૂટે એમ પીરસણિયા પ્રસાદની વહેંચણી કરવા લાગ્યા . ગાડા ભરીભરીને સુખડી વહેતી થઈ અને સુંડલા ભરીભરીને તેમાંથી ભક્તોને પ્રસાદ વહેંચાયો . ઠેર ઠેર પ્રસાદના નાના - મોટા ઢગ થઈ ગયા . થોડા જ સમયમાં બધે જ પ્રસાદ પહોંચી ગયો . કેટલાકે ત્યાં જ પ્રસાદ આરોગી લીધો તો કેટલાક પછેડીએ ગાંઠ વાળીને ઘરના અને પડોશમાં ભક્તો સુધી પહોંચાડવા સાથે લઈ ગયા . કોઈએ વળી ગાડા પણ ભર્યા આ રીતે પ્રસાદનો બગાડ થતો જોઈને કેટલાક સ્વયંસેવક પૂ.લક્ષ્મણજીબાપુ પાસે ગયા . તેમાંથી એક જણે વાત કરી તેમાં સહુએ સૂર પુરાવ્યો .

બાપુ , પ્રસાદ અહીં બેઠા જમે એ તો ઠીક છે પણ ગાડા ભરે તો કંઈ સારું કહેવાય ? " આવેલા સ્વયંસેવકોને શાંતિ પમાડતા બાપુ બોલ્યા:

“ ભાઈ , તમે ચિંતા ન કરો . આ ઘર ઈશ્વરનું ઘર છે , એ કંઈ નાનું સુનું નથી . આતો ઠાકરનો દરબાર છે . ભાઈ અહીં કોઈ વાતની ખામી નથી પણ મને બતાવો તો ખરા કે એ ગાડાવાળો કોણ છે ?

સ્વયંસેવકો આગળ અને બાપુ તથા ડાયરો પાછળ એમ ચાલતા જતા એક ઝાડ નીચે સુખડી ભરેલા ગાડાને બળદ જોડતા એક ચારણ પકડાયો . બાપુ તથા ડાયરને જોઈને તે ખૂબ જ શરમાઈ ગયો . આંખમાં આંસુ આવી ગયા અને કોઈ કાંઈ પૂછે તે પહેલા જ દોડીને બાપુના પગમાં પડી ગયો .

બાપુ , હું જાણું છું કે ઠાકરનો કણકો ચોરવો તે સારું નથી પણ ઘણાં વરસથી મારા પિતા ગુજરી ગયા છે . મારી સ્થિતિ નબળી હોવાથી હું એમના દહાડો કરી શક્યો નથી . ગામમાં વારંવાર મારે આ વાતના મેણાં સાંભળવા પડે છે એટલે મારા મનમાં થયું કે ઠાકર તો સમરથ ઘણી છે એટલે અહીંથી આટલો પ્રસાદ લઈ જઈ સહુને જમાડી દઉં તો કાયમ મેણાંનો માર સહન કરવો પડે . આપને પૂછ્યા વિના લીધું એ મારી ભૂલ થઈ.

“ અરે મારા ગાંડીયા , આટલાથી કંઈ નાતનું જમાણ થાતું હશે ! લઈ લે એક ગાડું વધારે અને તું તારે સહુ નાતને બોલાવી પ્રેમથી જમાડ ” આમ કહેતા બાપુએ જગ્યાનું ગાડું બોલાવી તેમાં સુખડી ભરી અને તેની સાથે તેના ગામ પહોંચાડવા મોકલ્યું . ચારણની આખમાંથી પ્રેમાશ્રુ વહેવા લાગ્યા બાપુનો સ્વભાવ જાણી દીનદયાળ કહેતાં તેમના પગ પકડી લીધા . બાપુ અને બીજા સૌ સમજાવે તો ય કોઈ વાતે છાનો ન રહે તેના મનમાં ઠાકર જ સાચા માવતર હોય એવું લાગ્યું . તેનું હૃદય ખૂબ જ ભરાઈ આવ્યું . ગદ્ ગદ્ હૃદય સાથે બહુ વાર સુધી બાપુના દર્શન કરી , બે ગાડા સુખડી લઈ પોતાના ગામ અને નાતના લોકોને જમાડ્યા . આ ઘટનાથી પ્રેરાઈને તેના હૃદયના ભાવ સાથે શબ્દો સરી પડ્યા .

“ સાધાં પાલણો અતિ ત ભયો પાળેસરા પાટ શોભે ,
 પ્રભુજીએ રિદ્ધિ - સિદ્ધિ નવ નિધિ પાઈ ;
 રામદે કઈ ઐસો લખો પીર કી ગાદી એ રાજા ”
 સવંત સતક ઉત્તીસ સાલ નરેશને તો કીધા ન્યાલ ,
 બાજે મુંદંગ અનહદ તૂર રંગ - રસ રચ્યો છે ભરપુર .

ભાવનગર રાજ્યના કુશળ રાજા શ્રી વિજયસિંહજીને ચાર પુત્રો હતા (૧) ભાવસિંહજી (૨) નાર્ભા (૩) અખુભા અને (૪) કેસરીસિંગ

જે પૈકી બીજા કુમારશ્રી નારૂભા સાહેબને ભીમડાદ પ્રદેશ ગિરાસમાં મળેલ . દરબારશ્રી નારૂભા સાહેબને પાળિયાદમાં ખૂબ જ આસ્થા હતી . સારા ભલા પ્રસંગે અને ભજનભાવ કે ડાયરામાં તેઓ અવારનવાર પાળિયાદ આવતા . આપા વિસામણના અનન્ય ભક્ત હોવાથી ઠાકરની પણ તેમના ઉપર ખૂબજ કૃપા હતી .

પોતે રોજકા ચુડાસમા ગરાસિયામાં સવજીબા સાથે પોંખાયેલા . તેમનાથી શ્રી બાપુભા નામે કુંવરશ્રીનો જન્મ થયેલો , પરંતુ બાળવયમાં બાપુભાનો સ્વર્ગવાસ થતાં બાશ્રી સવજીબા ઉદાસ રહેતા . બધી જ સુખ સાહ્યબી હાજર હોવા છતાં તેમને કંઈક અભાવ હંમેશા લાગ્યા કરતો . દરબારશ્રી તેમને આશ્વાસન આપતા અને પ્રસન્ન રહી દુઃખને ભૂલવા કહેતા પણ તેમનું મન હંમેશા ઉદાસીનો ભાવ અનુભવતું . તેમની આવી ઉદ્વિગ્ન સ્થિતિ લાંબા સમય સુધી જોઈને ભીમડાદના રાજગોર બાઈ ધનબાઈએ તેમને વાત કરી કે ,

“ બા સાહેબ આપ આ રીતે કાયમ ઉદાસ રહો તેનો કોઈ અર્થ નથી . જો આપ ઈચ્છો તો હું એક રસ્તો બતાવું , આપ એ પ્રમાણે કરશો તો આપની મનોકામના જરૂર પૂરી થશે . ”

બાશ્રીએ સંમતિ આપતા ધનબાઈ બોલ્યા:

આપ આડું અવળું બધું જ છોડીને પાળિયાદ આપા વિસામણ ઉપર આસ્થા રાખશો તો જરૂર સારા વાના થશે . ” કુટુંબમાં ઠાકર ઉપર પૂર્ણ શ્રદ્ધા હતી એટલે ગમતું સૂચન થવાથી તેમણે આપા વિસામણની ટેક રાખી નવ માસે દરબારશ્રી ભૂપતસિંહનો જન્મ થયો . સમગ્ર કુટુંબની ખુશાલીનો પાર ન રહ્યો . દિવસે દિવસે જગ્યામાં શ્રદ્ધા વધતી ગઈ અને સારું કુટુંબ પાળિયાદનું ભક્ત બની ગયું . દરબારશ્રીની શ્રદ્ધા જોઈને તેમના વિસ્તારની પ્રજા પણ પાળિયાદની ખૂબ આરિતક બની રહી .

એક વખત પાળિયાદના ખાખી સંત કેશવદાસજી ભીમડાદ આવી . ઠાકરની દયાથી ભૂપતસિંહનો જન્મ થયો એટેકની વાત સૌ કરવા લાગ્યા , વાત સાંભળતા સંત હસીને બોલ્યા:

“ ભાઈ એમાં શું નવાઈ ... આપા વિસામણ તો સમરથ છે એકેય આપે અને એ પણ આપી દે.

જાણે ઠાકરના શબ્દો જ સંત બોલ્યા હોય તેમ તે પછી કુંવર રાયસિંહજીનો જન્મ થયો . આ ઘટના પછી સૌની શ્રદ્ધામાં વધુ ઉમેરો થયો . દરબારશ્રી નારૂભા સાહેબ બાશ્રી સવજીબાની ઈચ્છાથી પાળિયાદની જગ્યામાં એક સાતીની જમીન અને એક વાડીનો કોસ અર્પણ કરેલો . ત્યારબાદ દરબારશ્રી ભૂપતસિંહજી પણ ઠાકરમાં અડગ શ્રદ્ધા રાખીને તેમના પરમભક્ત બન્યા હતા . તેમણે પણ એક સાતીની જમીન અને એક વાડીનો કોસ પાળિયાદ જગ્યાને અર્પણ કરેલ , આ ઉપરાંત પોતાની જાગીરમાંથી વર્ષાસિન બાંધી આપેલું .

ખસ ગામમાં સવારથી બૂંગયો ઢોલ વાગી રહ્યો છે . માણસો તેનો અવાજ સાંભળી જગ્યામાં એકઠું થઈ રહ્યું છે . આસપાસના ગામના માણસો પણ જોવા માટે ખસ આવી રહ્યા છે . કેટલાક માણસો કે જે આગેવાની કરી રહ્યા છે તેઓ વારંવાર એકબીજા સાથે વાત કરી રહ્યાં છે . બીજા કોઈપણ કંઈ વાત કરવાની હિંમત કરતા નથી . સમય જતાં ગુપચુપ વધી ગઈ અને કેટલાક ઉતાવળિયા સ્વભાવના માણસોએ ભીમસ્વામી પાસે આવી વાત કરી કે ,

“ સ્વામી , આપ અહીં સમાધિ લેવાનું રહેવા દો . સરકારને જાણ થાય તો નાહકની અમારે ઉપાધિ થઈ પડે . ”

“ભલે બાપ , તો હું પાળિયાદ જઈશ . ત્યાં મને કોઈ ના નહીં કહે , પરંતુ આવું થશે તો આજથી ખસ ગામ કાયમ સુળાતી રહેશે . ”

સ્વામીની વાત સાંભળી લોકો મૂંઝવણમાં પડી ગયા . ખૂબ જ વિનંતી અને કાલાવાલા કર્યા ત્યારે સ્વામીએ કહ્યું : “ જ્યારે શૂળ ઉપડે ત્યારે યાદ કરજો એટલે તમારું દુઃખ મટી જશે . ”

ગામ લોકો સૌ એ રીતે ભીમ સ્વામીને પાળિયાદ તરફ વળાવી ગામ ઝાંપેથી પાછા વળ્યા . પાળિયાદમાં પૂ.લક્ષ્મણબાપુ જગ્યામાં નહોતા . પોતે સરવા પધારેલા એટલે ઘેર રાઈબાઈમા , માકબાઈમા અને રૂપદેમા હતા . સ્વામીની વાત સાંભળી ત્રણેય વિચાર કરીને સમાધિ ગળાવવા માંડી . સમાધિ તૈયાર થઈ ગઈ . માણસો સહુ એક પછી એક શ્રીકૃષ્ણ અબિલ , ગુલાલ ધરી દર્શન કરવા આવવા લાગ્યા . સમય થતાં “ વિહળાનાથ ની જય ” ના બુલંદ અવાજે પડઘા ઉઠ્યા સ્વામી સમાધિમાં બેઠા એટલે રાઈબામા બોલ્યા:

“ સ્વામી , તમે તો સમાધિલ્યો છો પણ ઠાકર ઘેર નથી અને જગ્યામાં હજી કોઈ ટેલવો નથી એનો કંઈ વિચાર કર્યો છે ?

ભીમસ્વામી ઉપર આપા વિસામણની પરમકૃપા હતી . એમની તપશ્ચર્યા પણ અમોઘ હતી , આથી થોડીવાર વિચાર કરીને બોલ્યા :

“ આઈ , ઠાકર રૂપદેમાને ગાંડો - ઘેલો દીકરો આપશે .

“ અરે સ્વામી આ તો જગ્યાનું કામ છે અને ગાંડો - ઘેલો દીકરો ? ”

“ હા..હા .. ગાંડો - ઘેલો પણ ઈ ઠાકર હશે . ”

“ હા આઈ , દીકરો રૂપદેમાને થશે અને રમાડશો તમે પછી કાંઈ ? ”

પાળિયાદ જગ્યામાં આવી ભીમ સ્વામીએ સમાધિ લીધી . પૂ.લક્ષ્મણજી બાપુ પધાર્યા એટલે આ બધી વિગત તેમના જાણવામાં આવી . ખસ ગામે તેમને ત્યાં સમાધિ ન લેવા દીધી . તેનું પરિણામ ગામ હજી પણ ભોગવે છે જ્યારે કોઈપણ પ્રકારનું દુઃખકે સંકટ આવેતો નામ લેવાથી આવી પડેલું દુઃખ કે સંકટ દૂર થઈ જાય છે .

ભીમસ્વામીના વચન પ્રમાણે મહારાજશ્રી મોટા ઉનડબાપુનો સંવત ૧૯૦૩ માં જન્મ થયો . તેઓ રાઈબામા પાસે જ રહેતા અને તેમના હાથે તેમનો ઉછેર થયો . આમ , ભીમ સ્વામીએ સમાધિ પૂર્વે કહેલા શબ્દો તદ્દન સત્ય થયા . સંતોની વાણી ફળે છે તેનું આ દષ્ટાંત છે .

પૂ.લક્ષ્મણજી બાપુએ સંવત ૧૮૮૯ માં પૂ.વિસામણબાપુની સમાધિ પર દેવળ ચણાવ્યું અને તે જ સમયે શ્રાવણ સુદ - ૯ ને ગુરુવારના દિવસે ખૂબ જ મોટો ઉત્સવ કર્યો શાસ્ત્રોક્ત વિધિવિધાન સાથે શ્રીરામ લક્ષ્મણ જાનકીની દિવ્ય પ્રતિમાઓ દેવળમાં પધરાવી પ્રાણપ્રતિષ્ઠા કરી .

પૂ.લક્ષ્મણજી બાપુ ચલાળા રાઈબામા , ચોકડી ખાયર કુટુંબમાં માકબાઈમા સાથે પરણ્યા હતા . તેમના દીકરી જીવુબાને ખાયર એભલ મામૈયા વેરે પરણાવ્યા હતા . એક વખત હડદડ પોતે પરણ્યા હતા . જેમનું નામ રૂપદેમા હતું . તેમનાથી પૂ.મહારાજ મોટા ઉનડબાપુનો જન્મ થયો હતો .

**“ પરિત્રાણાય સાધુનામ્ , વિનાશાય ચ દુષ્ક્રતામ્ |
ધર્મસંસ્થાપનાર્થાય , સંભાવામિ યુગે યુગે || ”**

શ્રીમદ્ ભાગવદ્ ગીતાના આ શબ્દોને ચરિતાર્થ કરતા હોય એવા સંતોના જીવન લોક કલ્યાણાર્થે ખર્ચાતા હોય છે . સદ્ધર્મને જાગૃત કરી દુષ્ટવૃત્તિઓનું નિયંત્રણ કરવા આ પૃથ્વી ઉપર પહેલા સંત જ પધારે છે . જ્યારે અતિ થાય ત્યારે સ્વયં ઈશ્વરને આ પૃથ્વી ઉપર અવતાર ધારણ કરવો પડે છે . અવતારી ઈશ્વર અને અવતારી સંત આ વિશ્વને ફરીથી જીવવા લાયક બનાવી પોતાનું યુગધર્મનું કાર્ય કરે છે .

પૂ.લક્ષ્મણજી બાપુ એક વખત ગૌશાળાની નીરણ માટે ઝાલાવાડમાં લીંબડી પાસે પાંદરી ગામ ગયેલા સૌ સાથેના માણસોને તરસ લાગી . આજુબાજુમાં એવું કંઈ દેખાયું નહીં કે જ્યાં પાણી મળી શકે . એવામાં મહારાજના ઘોડાએ એક જગ્યા ઉપર દાબડો માર્યો . બાપુના કહેવાથી ત્યાં ખોદવામાં આવ્યું . ફક્ત થોડે ઉંડે સુધી ખોદતાં જ ત્યાં પાણી આવ્યું . સૌએ પાણી પીધું અને પશુઓને પણ પાણું . હજુ હાલમાં પણ અહીં મીઠું પાણી ખૂટતું નથી આ સ્થાન “ વિહળ વીરડી ” તરીકે ઓળખાય છે . અવતારી પુરૂષોની માયા સમજી શકવી અઘરી છે અને થોડું ઘણું પણ ભાગ્યનાબળે સમજાઈ જાય તો તેનો બેડો પાર થઈ જાય છે .